Abelfinalen 2001-02 - Løsninger

Oppgave 1. **a)** Anta at $k+1 = m^2$ og $16k+1 = n^2$ der m og n er positive hele tall. Da er $16m^2 - n^2 = 15$, og vi får faktoriseringen $15 = (4m+n)(4m-n)$. Tallet 15 kan faktoriseres enten som $15 \cdot 1$ eller $5 \cdot 3$. Det første tilfellet gir $4m+n = 15, 4m-n = 1$, og vi får $m = 2, n = 7$ og $k = 3$. Det andre tilfellet gir $4m+n = 5, 4m-n = 3$, og dermed $m = n = 1$ og $k = 0$. De eneste mulighetene er derfor $k = 3$ (som gir kvadratene 4 og 49) og $k = 0$ (som gir kvadratene 1 og 1).

b) Vi ser først på tilfellet $c = 0$: Da må $2a + b = 2b + a = \pm 1$. $2a + b = 1$ gir $b = 1 - 2a$, som innsatt gir $2b + a = 2 - 3a$, som ikke kan være lik 1. Tilsvarende ser vi at $2b + a = -1$ ikke går. Altså er ikke $c = 0$ noen mulighet.

Hvis $c = 1$, så har vi løsningen $a = 3, b = -1$. Hvis $c = 2t + 1$ er et oddetall, har vi løsningen $a = 3 \cdot 5^t, b = -5^t$.

Anta nå at c er et positivt partall, og at likningen har en løsning. Ved om nødvendig å skifte fortegn på a og b, kan vi anta at både $2a + b$ og $2b + a$ er positive. Hvis $2a + b$ og $2b + a$ er delelige med 5, så er også $2a + b - 2(2b + a) = -3b$ delelig med 5. Men da er b, og dermed også a, delelig med 5, og likningen kan forkortes med 5^2. Fortsetter vi slik, ender vi opp med en løsning der en av faktorene, for eksempel $2a + b$, er lik 1. Den andre faktoren, $2b + a$, må dermed være lik 5^c. Siden $b = 1 - 2a$, får vi at $5^c = 2b + a = 2 - 3a$, som gir $5^c \equiv 2 \pmod 3$. Men siden c er et partall har vi at $5^c = 5^{2u} = 25^u \equiv 1^u \equiv 1 \pmod 3$. Dette gir en motsigelse. Altså finnes det ingen løsninger der c er et positivt partall.

Likningen har altså heltallige løsninger hvis og bare hvis c er et positivt oddetall.

Oppgave 2. **a)** Siden $x > 0$, er $x + 1/x \geq 2$ ekvivalent med $x^2 + 1 \geq 2x$. Dette kan omskrives til $(x-1)^2 \geq 0$ som opplagt er sant.

b) Det følger fra a) at $x_i y_i + x_i/y_i \geq 2x_i$. Bruker vi dette, får vi

$$\begin{aligned} 2(x_1 + x_2 + \ldots + x_n) &\leq (x_1y_1 + x_2y_2 + \ldots + x_ny_n) + (\frac{x_1}{y_1} + \frac{x_2}{y_2} + \ldots + \frac{x_n}{y_n}) \\ &\leq (x_1 + x_2 + \ldots + x_n) + (\frac{x_1}{y_1} + \frac{x_2}{y_2} + \ldots + \frac{x_n}{y_n}). \end{aligned}$$

Hvis vi trekker fra $x_1 + x_2 + \ldots + x_n$, har vi den ønskede ulikhet.

c) Vi har at $(a^2+b^2)^3 = a^6 + 3a^4b^2 + 3a^2b^4 + b^6$, og at $(a^3 - 3ab^2)^2 + (b^3 - 3a^2b)^2 = a^6 + 9a^2b^4 - 6a^4b^2 + b^6 + 9a^4b^2 - 6a^2b^4 = a^6 + 3a^4b^2 + 3a^2b^4 + b^6 = (a^2+b^2)^3$. Dermed er $(a^2+b^2)^3 = 8^2 + 11^2 = 185$, og vi får at $a^2 + b^2 = \sqrt[3]{185}$.

Oppgave 3. **a)** La T være punktet der KL tangerer sirkelen. Observer at OK halverer $\angle MOT$, og at OL halverer $\angle NOT$. Dermed er $\angle KOL = \frac{1}{2}\angle MON = 90°$, og følgelig ligger O på sirkelen som har KL som diameter.

b) Nei, det finnes ingen slik kule. Anta, for motsigelse, at en slik kule finnes. La tetraederets 4 hjørner være A, B, C og D, og la punktene der kulen tangerer sidene AB, AC og AD være henholdsvis P, Q og R. Planet utspent av trekanten ABC snitter kulen i trekantens innskrevne sirkel. Spesielt er $AP = AQ$. Tilsvarende får vi $AQ = AR$, og dermed er $AP = AQ = AR = a$. Tilsvarende lar vi den felles avstanden fra B til de 3 nærmeste tangeringspunktene være b, og avstanden fra C og D til de nærmeste tangeringspunktene kaller vi henholdvis c og d.

Summen av lengdene til de 6 kantene kan nå uttrykkes både som $3(a+b+c+d)$ og $17 + 18 + 19 + 20 + 21 + 23$. Siden den siste summen ikke er delelig med 3, så kan ikke $a + b + c + d$ være et heltall. Men $a + b + c + d$ er jo summen av to sidelengder: $AB + CD$. Dette er et heltall, og vi har den ønskede motsigelse.

Oppgave 4. Vi vil bare gi løsning på c). Punktene a) og b) følger som spesialtilfeller.

Britt har en vinnende strategi hvis og bare hvis N er delelig med 6. Hvis N er delelig med 6 vinner Britt på følgende måte:

Hvis Arne sier et partall, så sier Britt tallet 2, Arne må si enten 1, 2 eller 3, og Britt kan si N. Hvis Arne sier et oddetall k, så sier Britt $3k$. Hvis Arne nå sier $3k \pm 1$ (et partall), så vinner Britt som over. Hvis Arne sier $3k$, så sier Britt 3, Arne sier sannsynligvis 4 (2 eller 3 lar Britt få si N med en gang), Britt sier 2 og vinner som over.

Anta nå at N ikke er delelig med 6. Hver gang det er Arne sin tur har han 3 påfølgende tall å velge mellom. Hvis noen av disse er større enn N, kan han alltid finne et som ikke er delelig med N. Hvis ingen av tallene er større enn N, så velger Arne et partall dersom N ikke er delelig med 2, og et tall delelig med 3 dersom N ikke er delelig med 3. (N er jo ikke delelig med både 2 og 3.) Hvis Arne følger denne strategien, får aldri Britt sjansen til å si N.